NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A42761909
AA43-0078-13/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2013.gada 26.februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Vīnkalna,
tiesneses Dz.Amerika un I.Meldere,

piedaloties pieteicējas SIA „*/Nosaukums/*" pārstāvim *M.L.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ekonomikas ministrijas pārstāvēm *S.P.* un *I.P.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „*/Nosaukums/*" pieteikumu par Ekonomikas ministrijas 2009.gada 27.marta lēmuma Nr.1-6.10-22 atcelšanu, sakarā ar Ekonomikas ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 29.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – PTAC) 2008.gada 5.novembra lēmumu Nr.109-pt (turpmāk – Sākotnējais lēmums) SIA „*/Nosaukums/*" (turpmāk – pieteicēja) uzlikts pienākums bez atlīdzības novērst automašīnas Mazda CX-7 2,3 Touring neatbilstību līguma noteikumiem, atmaksājot *V.Š.* (turpmāk – patērētājs vai trešā persona) Ls 1400 par pasūtītajām rezerves detaļām un tiešos ekspertīzes izdevumus Ls 122 apmērā.

Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja.

[2] Ar Ekonomikas ministrijas (turpmāk – atbildētāja) 2009.gada 27.marta lēmumu Nr.1-6.10-22 Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā, pamatojoties uz eksperta atzinumu, konstatēts, ka patērētāja izvirzītā prasība ir pamatota, jo izraisītā sajūga avārija ir automobiļa pircēja nepietiekamas informēšanas sekas. Nepilnības automobiļa lietošanas instrukcijā

ir veicinājušas sajūga darbināšanas un tā tehnisko iespēju atšķirīgu interpretāciju. Ne PTAC, ne Ekonomikas ministrijas kompetencē neietilpst izvērtēt eksperta atzinumā izdarīto pētījumu pamatotību vai patiesumu, jo par minēto ir atbildīgs ekspertīzes veicējs. Pieteicējas garantijas gadījuma atteikšanas iemesli ir nepamatoti, jo patērētājam izsniegtā automašīnas lietošanas instrukcija neietver patērētājam nepieciešamo informāciju par preces lietošanu, kas nepieciešama pirms automašīnas iegādes.

[3] 2009.gada 27.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots šādi.

[3.1] Lēmums balstīts tikai un vienīgi uz fakta konstatējumu, ka eksperta atzinumā patērētāja prasījums ir atzīts par pamatotu. Tajā nav dots vērtējums ekspertīzes atzinumam pēc būtības, ne arī pieteicējas izteiktajiem argumentiem. Lēmuma pieņemšanas procesā nav pareizi piemērotas tiesību normas, tas ir balstīts uz nepatiesiem faktiem un kļūdām lietderības apsvērumos.

[3.2] Eksperta atzinums lietā uzskatāms par rakstveida pierādījumu, kas atbildētājai bija jāvērtē, nevis jānostāda neapstrīdamas augstākās patiesības statusā. Eksperta atzinuma izvērtēšana šajā gadījumā nav saistīta ar kādu specifisku tehnisku zināšanu pielietošanu, bet gan ir jārod atbilde, vai automašīnas lietošanas instrukcija satur pietiekamu informāciju par tās pareizu tehnisko ekspluatāciju un pamācībām braukšanai ekstremālos apstākļos.

[3.3] Eksperts apstiprinājis pieteicējas autoservisa speciālistu konstatēto, ka sajūga bojājums ir radies automašīnas ekstremālas lietošanas rezultātā. Tomēr patērētāja prasījums atzīts par pamatotu, balstoties uz secinājumiem attiecībā uz otro un trešo jautājumu. Eksperts pēc būtības nav vērtējis jautājumu par automobiļa konstrukcijas atbilstību braukšanai ārpus ceļa apstākļiem.

[3.4] Instrukcijas virsraksts, kā arī apstāklis, ka tā tiek izsniegta automašīnu Mazda CX-7 pircējiem, norāda, ka tā ir attiecināma uz konkrēto modeli neatkarīgi no tā modifikācijas un aprīkojuma. Patērētāja automašīna ietilpst M1 kategorijā – tā ir plaša pielietojuma vieglais pasažieru automobilis. Tā tehniskie risinājumi un četru riteņu piedziņa nodrošina lielisku vadāmību arī apstākļos, kas nav ideāli (lietū, sniegā, uz smilšainām vai dubļainām virsmām). Tomēr pieteicēja nav apgalvojusi un instrukcijā nav norādīts, ka konkrētais automobilis būtu ar paaugstinātu pārgājamību, vai ka tam piemīt kādas speciālas vai militāras tehnikas īpašības, kas ļautu to izmantot bezceļa vai kādos citos ekstremālos apstākļos. Tā kā Mazda CX-7 lietošana šādos apstākļos nav paredzēta, instrukcija nesatur īpašas norādes šādiem gadījumiem.

[3.5] Eksperts secinājis, ka attiecībā uz automašīnas ekspluatāciju ir atļauts viss, kas vien tās lietošanas instrukcijā nav īpaši norādīts kā aizliegts. Lai gan instrukcijas izstrādātāji ir tajā iekļāvuši iespējami daudz informācijas par automobili un tā pareizu lietošanu, tomēr patērētājs šos padomus nav ņēmis vērā. Automašīna bija iestigusi smiltīs un nebija izbraucama; tā vietā, lai atraktu riteņus vai izvilktu, vai izstumtu to no smiltīm ar citu palīdzību, tās vadītājs ir mēģinājis to izbraukt. Sajūgs darbināts nepareizi, kas noveda pie bojājuma.

[4] Paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai trešā persona norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms, jo Lēmums ir tiesisks un pamatots.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 29.marta spriedumu pieteikums apmierināts un Lēmums atcelts ar tā pieņemšanas dienu.

Spriedums pamatots šādi.

[6.1] Atbildētājas ieskatā patērētājam pārdotās automašīnas lietošanas instrukcija neietver patērētājam nepieciešamo informāciju par preces (šajā gadījumā – automašīnas) lietošanu, kura bija nepieciešama patērētājam pirms automašīnas iegādes, līdz ar to secināts, ka automašīnas sajūga avārija ir nepietiekamas patērētāja informēšanas sekas. Tādējādi pieteicējai uzlikts pienākums bez atlīdzības novērst automašīnas neatbilstību līguma noteikumiem, atmaksājot patērētājam samaksāto naudas summu Ls 1400 apmērā par pasūtītajām rezerves daļām un remonta izmaksām, kā arī atmaksāt patērētājam tiešos ekspertīzes izdevumus Ls 122 apmērā.

Lietā nav strīda par to, ka patērētāja vadītā automašīna Mazda CX-7 2008.gada 9.jūnijā bija iestigusi smiltīs, un pēc vairākkārtējiem mēģinājumiem ar maksimāliem apgriezieniem izbraukt automašīnu ar paša spēkiem no motortelpas sāka izdalīties dūmi. Lietā nav strīda par to, ka mašīnai konstatēta virkne bojājumu, tostarp bojāts motora spararats, motora aizmugurējais blīvslēgs, sajūga disks, kurvis u.tml. Tā kā trešajai personai atteikts veikt automašīnas remontu bez atlīdzības, jo uz to pieteicējas ieskatā nav attiecināmi garantijas noteikumi, lietā izšķirams jautājums par to, vai patērētāja iegādātā automašīna bija atbilstoša līguma noteikumiem un vai patērētājs bija pietiekami brīdināts par automašīnas pareizu ekspluatāciju ārpus ceļa apstākļos.

No Patērētāju tiesību aizsardzības likuma tiesiskā regulējuma secināms, ka patērētājam ir tiesības bez atlīdzības novērst preces neatbilstību, ja iegādātā prece pamatoti ir atzīta par neatbilstošu tai noteiktajām prasībām vai tiek konstatēts, ka patērētājs nav nodrošināts ar patiesu un pilnīgu informāciju par iegādāto preci.

[6.2] Tiesa atzinusi par pamatotu atbildētājas secināto, ka automašīna ir tehniski sarežģīta prece, kuras lietošanai ir nepieciešamas īpašas iemaņas un arī noteiktas zināšanas.

Ceļu satiksmes likuma 26.panta pirmā daļa noteic, ka transportlīdzekļu vadīšanas tiesības ļauj personai vadīt attiecīgajai kategorijai atbilstošu transportlīdzekli, pārvadāt pasažierus un kravu, individuāli apmācīt personas vadīt transportlīdzekļus un veikt citas normatīvajos aktos transportlīdzekļa vadītājam atļautās darbības, piedaloties ceļu satiksmē.

Saskaņā ar minētā likuma 23.panta otrās daļas 5.punktu tādu mehānisko transportlīdzekļu, kuru pilna masa nepārsniedz 3500 kilogramus un sēdvietu

skaits, neskaitot vadītāja vietu, nepārsniedz astoņas vietas, vadīšanas tiesību saņemšanai ir jāiegūst B kategorijas vadītāja apliecība.

No Ministru kabineta 2010.gada 2.februāra noteikumu Nr.103 „Transportlīdzekļu vadītāja tiesību iegūšanas un atjaunošanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas un atjaunošanas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.103) 43.3.apakšpunkta un 48.punkta, kā arī 3.pielikuma izriet, ka B kategorijas transportlīdzekļa vadītāja tiesību iegūšanai pretendentam ir jākārto teorētiskais un vadīšanas eksāmens.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.103 42.punktu un 43.3.apakšpunktu teorētiskajā eksāmenā pretendents B kategorijas vadītāja tiesību iegūšanai atbild uz trīsdesmit Ceļu satiksmes drošības direkcijas sagatavotiem jautājumiem, kuri tostarp ietver jautājumus par transportlīdzekļa tehnisko stāvokli un tā ietekmi uz ceļu satiksmes drošību (42.1.5.apakšpunkts). Arī vadīšanas eksāmenā atbilstoši 52.1.apakšpunktam ir iekļauta zināšanu pārbaude par transportlīdzekli.

Noteikumi Nr.103 detalizēti neatrunā jautājumu par transportlīdzekli, tā tehnisko stāvokli un ietekmi uz satiksmes drošību saturu. Noteikumos Nr.103 ir iekļautas tiesību normas no Padomes 1991.gada 29.jūlija Direktīvas 91/439/EEK par vadītāju apliecībām, kā arī no virknes citu direktīvu, kas groza minēto direktīvu, t.sk. no Komisijas 2000.gada 14.septembra Direktīvas 2000/56/EK, ar ko groza Padomes Direktīvu 91/439/EEK par vadītāju apliecībām.

Tās II pielikuma A daļa noteic teorētisko pārbaužu saturu, nosakot, ka teorētisko pārbaužu veids jāizvēlas tā, lai varētu pārliecināties, ka pretendentam ir vajadzīgās zināšanas par jautājumiem, kas uzskaitīti 2. līdz 4.punktā (1.punkts). Tādēļ jautājumi jāuzdod par katru no turpmāk uzskaitītajiem punktiem, vienlaikus jautājumu saturu un veidu atstājot katras dalībvalsts ziņā (2.1.apakšpunkts).

Teorētisko zināšanu pārbaudes saturs attiecībā uz visām transportlīdzekļu kategorijām ir noteikts II pielikuma A daļas 2.punktā, t.sk. paredzot jautājumus par braukšanas riska faktoriem dažādos ceļa apstākļos, jo īpaši to izmaiņām atkarībā no laika apstākļiem un diennakts laika, dažādu tipu ceļu pazīmēm un attiecīgām ar tiesību aktiem noteiktām prasībām (2.1.3.apakšpunkts), mehāniskajiem aspektiem ceļu satiksmes drošībā, proti, pretendentiem jāspēj noteikt izplatītākos bojājumus, jo īpaši stūres, balstiekārtas un bremžu sistēmu, riepu, automašīnas lukturu un pagrieziena rādītāju, atstarotāju, atpakaļskata spoguļu, priekšējā stikla un stikla tīrītāju, izplūdes sistēmas, drošības jostu un skaņas signālierīču (2.1.7.apakšpunkts).

Savukārt braukšanas eksāmenā braukšanas eksaminētājs novērtē, vai pretendents pārvalda transportlīdzekli; ņem vērā: drošības jostu, atpakaļskata spoguļu, galvas turētāju pareizu izmantošanu; sēdus stāvokli; automašīnas lukturu un cita aprīkojuma pareizu izmantošanu; sajūga, pārnesumkārbas, akseleratora, bremžu sistēmu (ieskaitot trešo bremžu sistēmu, ja tāda ir), stūres pareizu izmantošanu; transportlīdzekļa pārvaldīšanu dažādos apstākļos, ar dažādiem ātrumiem; nosvērtību uz ceļa; transportlīdzekļa svaru, gabarītus un raksturojumu (..) (9.3.1.apakšpunkts).

Eiropas Savienības tiesa ir ieviesusi direktīvu netiešās piemērojamības principu. Saskaņā ar to valsts tiesu un iestāžu pienākums ir interpretēt valsts tiesības atbilstoši direktīvām (*sk. lieta 14/83 von Colson und Kamann; lieta C-106/89 Marleasing*).

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka personai, kas noteiktā kārtībā ieguvusi B kategorijas transportlīdzekļa (vieglās pasažieru automašīnas) vadīšanas tiesības, ir jābūt pamatzināšanām par transportlīdzekli, tās sajūga, gāzes un bremžu sistēmu un to pareizu izmantošanu, jāspēj novērtēt ceļa segums un jāprot izvēlēties ceļa segumam atbilstošu braukšanas uzsākšanas (automašīnas izkustināšanas) un braukšanas veidu. Personai, kas iegādājas automašīnu, ir jāvadās ne tikai no attiecīgās automašīnas instrukcijā aprakstītajiem padomiem braukšanai ārpus ceļa apstākļos, bet arī no transportlīdzekļu vadīšanas apmācības laikā gūtajām zināšanām un transportlīdzekļa vadīšanas pieredzes.

[6.3] Lēmums pamatots ar tehniskā eksperta *A.R.* 2008.gada 14.augusta atzinumu (turpmāk – eksperta atzinums) par patērētājam piederošās automašīnas transmisijas sajūga avāriju un tās izraisīšanas iemesliem.

Tiesa norādījusi, ka eksperta atzinums ir viens no pierādīšanas līdzekļiem, kura avots ir eksperts. Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 59.panta otrā daļa pieļauj iestādei administratīvajā procesā noskaidrot lietas faktiskos apstākļus ar jebkurām tiesiskām metodēm. Iestāde faktisko apstākļu vērtējumam var izmantot arī ekspertus. Taču tas nav vienīgais pierādījums, un tiek vērtēts kopsakarā ar citiem pierādījumiem. Eksperta atzinums kalpo kā pierādījums, ja tas ir atzīstams par pieļaujamu un ja tas saskan ar citiem lietā esošajiem pierādījumiem, konstatētajiem faktiem un lietu dabu.

Patērētājam pārdots vieglais pasažieru transportlīdzeklis, tas izsecināms arī no automašīnas lietošanas instrukcijas. Vieglās automašīnas mēdz būt aprīkotas ar dīzeļa vai benzīna dzinējiem, manuālo vai automātisko pārnesumkārbu, tām var būt speciāls papildu aprīkojums (elektronika, navigācija, kruīzs u.tml.). Līdz ar to norāde par to, ka šī lietošanas instrukcija attiecas uz visiem konkrētās automašīnas modeļiem, aprīkojuma veidiem un variantiem, automātiski nenozīmē to, ka tādēļ instrukcija nevar aptvert visu transportlīdzekļu modeļu tehniskās nianses un īpatnības. Secinājumu par to, vai lietošanas instrukcija aptver visas paredzamās situācijas, var izdarīt, tikai vērtējot lietošanas instrukcijas norādes un pamācības un piemērojot tās konkrētiem faktiskiem apstākļiem.

[6.4] Eksperts konstatējis, ka sajūga avārija bija iespējama lielas slodzes apstākļos, ko varēja radīt nepareiza sajūga darbināšana vai ceļa apstākļi (šajā gadījumā smilšains apvidus), un atzinis, ka izraisītā sajūga avārija ir patērētāja nepietiekamas informēšanas sekas.

Eksperts, analizējot automašīnas lietošanas instrukciju, secinājis, ka aizlieguma par automašīnas ekspluatāciju ārpus ceļa apstākļos tajā nav, bet ir norāde, ka drīkst izmēģināt automašīnas lielisko vadāmību apsnigušu, apledojošu, smilšainu un dubļainu ceļu apstākļos.

Par to nav strīda, ka šāda norāde par to, ka četrriteņu piedziņas sistēmas (4WD) darbība nodrošina lielisku vadāmību ārpus ceļa apstākļos, ir iekļauta

lietošanas instrukcijā. Tomēr tiesas ieskatā šāda lietošanas instrukcijā ietverta frāze nav vērtējama atrauti no pārējās lietošanas instrukcijā ietvertās informācijas, kā arī konkrētās automašīnas veida.

Tiesai nav bijis šaubu par to, ka patērētājs, iegādājoties konkrēto automašīnu, bija informēts, ka tā ir vieglā pasažieru automašīna. Patērētājam bija arī saprotams, ka iegādātās automašīnas četrriteņu piedziņas sistēma nodrošina labāku vadāmību ārpus ceļa apstākļos, nekā tādām automašīnām, kuras ir aprīkotas ar divu riteņu piedziņas sistēmu. Taču tiesai šķitis mazticams fakts, ka patērētājs, iegādājoties konkrēto automašīnu, varētu prezumēt, ka šai automašīnai ir tādas īpašības, kas varētu nodrošināt paaugstinātu pārgājamību jebkādos ārpus ceļa apstākļos. Pretējs tiesas ieskats neatbilstu loģikai.

Vispārzināms ir fakts, ka smiltis ir irdens iezis. Smiltīs tās fizikālo īpašību dēļ iegrimst jebkāds objekts, kas pa tām pārvietojas. Iegrimšanas dziļums ir atkarīgs no attiecīgā objekta masas, apjoma, svara u.tml. Līdz ar to nav šaubu par to, ka smiltīs ir iespējams iestigt jebkāda veida automašīnai, arī tādai, kas aprīkota ar četrriteņu piedziņas sistēmu, uz to nepārprotami norāda arī konkrētās automašīnas lietošanas instrukcija (4. – 7. un 4. – 8.lapa).

[6.5] Eksperts atzinis, ka lietošanas instrukcija pamācību braukšanai ekstremālos apstākļos, ja tādi gadījušies, nesatur. Tiesa šādam eksperta slēdzienam nav piekritusi, jo eksperts lietošanas instrukcijā ietvertās pamācības vērtējis atrauti, neanalizējot tās kontekstā ar visu lietošanas instrukcijā ietverto informāciju, tā rezultātā izdarot nepareizus secinājumus.

Lietošanas instrukcijas 4. – 8.lapā, sadaļā „Automobiļa izkustināšana", ietverts brīdinājums, ka pārmērīga iekustināšana var izraisīt motora pārkaršanu, ātrumkārbas traucējumus un riepu bojājumus. Tālāk norādīta pamācība, kā rīkoties apstākļos, ja nepieciešams izkustināt automobili, lai atbrīvotu to no sniega, smiltīm vai dubļiem. Norādīts, ka viegli jānospiež gāzes pedālis un lēnām jāpārliek ātrumkārbas svira no 1.(D) pārnesuma uz R pārnesumu.

Eksperts nepamatoti attiecinājis minēto pamācību tikai uz tādu automašīnu kategoriju, kas aprīkotas ar automātisko pārnesumkārbu, un secinājis, ka šī pamācība nav attiecināma uz patērētāja automašīnu, kas aprīkota ar manuālo pārnesumkārbu.

Frāze „viegli nospiediet gāzes pedāli un lēnām pārlieciet ātrumkārbas sviru no 1. (D) pārnesuma uz R pārnesumu" ir jāaplūko kontekstā ar lietošanas instrukcijas 4. – 7.lapā sadaļā „Bīstama braukšana" ietverto norādi, ja automobilis iestieg, ieslēdziet zemāku pārnesumu un lēnām spiediet gāzes pedāli, nespolējiet priekšējos riteņus, kā arī ar lietošanas instrukcijas 5. – 11.lapā ietverto manuālās pārnesumkārbas darbības aprakstu un pārnesumu pārslēgšanas sviras attēlu, un 5. – 12.lapā ietverto automātiskās pārnesumkārbas darbības aprakstu un tās pārnesumu pārslēgšanas sviras attēlu.

Abu veidu pārnesumkārbām ir R pārnesums, kas izmantojams braukšanai atpakaļgaitā. Bet tikai manuālajai pārnesumkārbai ir 1.pārnesums, kas paredzēts braukšanas uzsākšanai (5. – 11.lapa). Savukārt automātiskajai pārnesumkārbai ir pārnesums D. Kaut arī lietošanas instrukcijā aprakstītā automātiskā pārnesumkārba ir aprīkota ar funkciju, kas ļauj vadītājam izvēlēties katru

pārnesumu pašam, proti, tai ir arī manuālais režīms, uz tās sviras nav pārnesuma atzīme „1.” (5. – 12.lapa). Ātruma pārslēgšana manuālajā režīmā notiek, virzot pārnesumkārbas sviru virzienā uz priekšu (-) vai atpakaļ (+).

Lietošanas instrukcijas 4. – 8.lapā ietvertajā brīdinājumā pārnesums (D) ir iekļauts iekavās, savukārt pārnesums R ir norādīts bez iekavām. Turklāt no minētās frāzes nav izsecināms, ka tajā aprakstītā darbību secība „viegli nospiediet gāzes pedāli un lēnām pārlieciet ātrumkārbas sviru no 1. (D) pārnesuma uz R pārnesumu” būtu iespējama tikai automātiskās pārnesumkārbas gadījumā. Pārslēdzot pārnesumus, gan tādai automašīnai, kas aprīkota ar automātisko pārnesumkārbu, gan tādai, kas aprīkota ar manuālo pārnesumkārbu, ir jāievēro noteiktu darbību secība. Tas aprakstīts 5. – 11. un 5. – 12.lapā. Manuālās pārnesumkārbas gadījumā, mainot pārnesumus, līdz galam ir jānospiež sajūga pedālis. Savukārt automātiskās pārnesumkārbas gadījumā ir jānospiež bremžu pedālis, lai mainītu pārnesumu.

Minētais nepārprotami liecina par to, ka lietošanas instrukcijā bija ietverta pamācība, kā personai jārīkojas, ja iestigusi arī tāda automašīna, kas aprīkota ar manuālo pārnesumkārbu.

[6.6] Savukārt patērētājs minēto nav ievērojis, kā rezultātā izraisījis virkni bojājumu viņa vadītajai automašīnai.

Lietošanas instrukcijā ir brīdinājums par to, ka pārmērīga iekustināšana var radīt nopietnus automašīnas bojājumus, tādus kā motora pārkaršana un pārnesumkārbas traucējumi. Nav strīda par to, ka lietošanas instrukcijā tiešā tekstā nav norādīts, ka pārmērīga iekustināšana var izraisīt arī sajūga bojājumus.

Konkrētajā gadījumā motora pārkaršana nenotika un pārnesumkārbas traucējumi nebija, taču tie patērētāja rīcības rezultātā bija iespējami, un patērētājam par to bija zināms. Tādējādi, izdarot slēdzienu no lielākā uz mazāko, ja bija iespējama smagāku seku iestāšanās (motora pārkaršana un pārnesumkārbas traucējumi), vēl jo vairāk personai, kurai ir noteiktā kārtībā saņemtas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, bija jāsaprot, ka, šādi rīkojoties, var tikt bojāts arī sajūgs. Sajūgs, līdzīgi kā pārnesumkārba, pilda transmisijas funkciju, no motora nododot jaudu automašīnas riteņiem un attiecīgi virzot automašīnu uz priekšu vai apturot tās kustību. Tādējādi neviena no minētajām automašīnas daļām nav atrauts un pats par sevi pastāvošs detaļu kopums, kura darbība vai tās traucējumi (bojājumi) neietekmē citu automašīnas detaļu darbību.

[6.7] Ņemot vērā secināto, atzīstams, ka sajūga avārija nenotika patērētāja nepietiekamas informēšanas dēļ, jo patērētāja iegādātās automašīnas lietošanas instrukcija ietvēra nepieciešamo informāciju rīcībai konkrētajos faktiskajos apstākļos. Tiesa nav konstatējusi, ka pieteicējas patērētājam pārdotā automašīna būtu neatbilstoša normatīvtehniskajām prasībām vai tai izvirzītajām prasībām.

Tādējādi nav pamata atzīt, ka pieteicēja būtu pārkāpusi patērētāja tiesības saņemt vispusīgu un pilnīgu informāciju par patērētājam pārdoto preci (automašīnu) un patērētājam pārdevusi līguma noteikumiem neatbilstošu preci (automašīnu). Tiesa nav konstatējusi, ka pieteicēja būtu pieļāvusi Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 3.panta 3. un 4.punkta pārkāpumu.

[7] Atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 29.marta spriedumu, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem.

[7.1] Tiesa nav noskaidrojusi, kāds ir trešās personas kā transportlīdzekļa vadītāja stāžs. Tiesas atsauce uz Noteikumiem Nr.103 ir nepamatota, jo tie nebija spēkā, kad trešā persona kārtoja teorētisko un braukšanas eksāmenu B kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesību ieguvei. Principā tiesa atzinusi, ka transportlīdzekļa vadīšanas tiesību pretendentam jāspēj iedomāties dažādas iespējamās situācijas ar transportlīdzekli un tā vadāmību iepriekš neparedzētos apstākļos, lai par minēto varētu uzdot jautājumus teorētiskās un praktiskās braukšanas apmācības veicošajam personālam.

[7.2] Tiesa kļūdaini, nenoskaidrojot konkrētā notikuma apstākļus no trešās personas, kura vienīgā par tiem var sniegt liecību, pievienojusies pieteicējas pārstāvja kā nespeciālista mehānisko transportlīdzekļu jomā uz pieņēmumiem pamatotiem izteikumiem par iespējamu automašīnas piedalīšanos Dakāras rallijā vai automašīnai konstatētajiem mehāniskajiem bojājumiem.

[7.3] Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 19.pants paredz īpašu tehniski sarežģītu preču vai preču, kuru lietošanai nepieciešamas īpašas iemaņas, ražotāja pienākumu apgādāt ar lietošanas noteikumiem, brīdinājuma zīmēm vai simboliem, savukārt 17.pants noteic, ka patērētāja informēšanas pienākums par preci ir ražotājam, tā pilnvarotajam pārstāvim, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam. Ievērojot automašīnas lietošanas instrukcijā norādīto, ka 4WD nodrošina lielisku vadāmību uz apsnigušiem un apledojušiem ceļiem, smiltīs un dubļos, kā arī uz stāvām nogāzēm un citām slidenām virsmām, secināms, ka trešā persona nav pārkāpusi minēto, pārvietojoties ar automašīnu ne tikai pa asfaltēta ceļa segumu.

[7.4] Instrukcijā izteikts brīdinājums neļaut griezties ritenim, kas neatrodas uz zemes, jo tā var tikt nopietni bojāta piedziņas sistēma; kā arī nespolēt riteņus lielā ātrumā, jo tā spolējošā riepa var pārkarst un eksplodēt. Kā atzīts eksperta atzinumā, trešajai personai piederošā automobiļa motors nav pārkarsēts, pārnesumkārba nav sabojāta un riepas nav eksplodējušas; kā arī sajūga pārslogošana, vienam ritenim brīvi griežoties, bet otram esot nekustīgam, nav iespējama. Avārijas tehniskais cēlonis ir vienas no dzītā diska atsperu paplāksnes noraušana kniežu savienojuma vietā ar diska pamati, un, pat ievērojot instrukcijā norādīto, ja nepieciešams izkustināt automobili, lai atbrīvotu to no sniega, smiltīm vai dubļiem, viegli nospiediet gāzes pedāli un lēnām pārlieciet ātrumkārbas sviru no 1.(D) pārnesuma uz R pārnesumu, būtu notikusi automašīnas sajūga avārija.

[7.5] Tiesa nav noskaidrojusi notikuma, kas izraisīja automašīnas sajūga avāriju, faktiskos apstākļus un nav pieaicinājusi attiecīgo speciālistu mehānisko transportlīdzekļu jomā, lai precizētu papildu nepieciešamos tehniskos jautājumus.

[8] Trešā persona *V.Š.* uz tiesas sēdi nebija ieradies. Par tiesas sēdes vietu un laiku procesa dalībniekiem pienācīgi paziņots. Uzklausot ieradušos procesa

dalībnieku viedokli, apgabaltiesa nolēma izskatīt lietu bez trešās personas piedalīšanās tiesas sēdē.

Tiesas sēdē atbildētājas pārstāves apelācijas sūdzību uzturēja, bet pieteikumu neatzina uz Lēmumā minētajiem motīviem.

Pieteicējas pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja pieteikumu uz tajā minētajiem motīviem.

Tiesas sēdē tika nopratināts liecinieks *A.R.*

Motīvu daļa

[9] Noklausījusies procesa dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus, noklausījusies liecinieka liecību un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir apmierināms.

[10] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums kopumā ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

Vienlaikus apgabaltiesa turpmāk minēto iemeslu dēļ nepiekrīt pirmās instances tiesai, ka eksperta atzinums šajā lietā ir pieļaujams pierādījums, uz kura pamata izdots pieteicējai nelabvēlīgs administratīvais akts.

[11] Apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzības argumenti nav pamatoti. Papildus apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Par apelācijas sūdzības argumentu [7.1] apgabaltiesa norāda, ka pirmās instances tiesa uz noteikumiem Nr.103 ir atsaukusies ilustratīvi, tas ir, detalizēti ilustrējusi spēkā esošo tiesisko regulējumu par vadīšanas prasmju apgūšanu, kas turklāt pamatprincipos par vadīšanas apmācību pirms vadīšanas tiesību iegūšanas nav mainījies ne sešu gadu garumā, kopš trešā persona ir ieguvusi vadīšanas tiesības, ne ilgākā laika posmā. Tas, ka vadīšanas prasmes, tostarp sajūga pareiza lietošana, tiek apgūtas, pirms persona vispār iegūst vadīšanas tiesības, turklāt ir pietiekami vispārzināms fakts. Pirmās instances tiesa [6.2] pēc būtības pareizi motivējusi, ka šās kategorijas lietā vidējais patērētājs atšķiras no vidējā patērētāja citās lietās, kurās tam parasti nepiemīt speciālās zināšanas. Proti, šās kategorijas lietā vidējais patērētājs ir ar speciālajām zināšanām transportlīdzekļa vadīšanā, jo ir ieguvis tiesības vadīt attiecīgas kategorijas transportlīdzekli. Šajā lietā atbildētājas argumenti ir balstīti tieši uz faktu, ka transportlīdzeklim bojājums nodarīts, to vadot, tātad – to vadot patērētājam ar speciālajām zināšanām transportlīdzekļa vadīšanā.

Patērētājs lietā ir pieteicis savu ekspertīzi. Patērētāju tiesību aizskāruma gadījumā ekspertīzes pieteikšanu un veikšanu tobrīd regulēja Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumi Nr.631 „Kārtība, kādā piesakāms un izskatāms

patērētāja prasījums par līguma noteikumiem neatbilstošu preci vai pakalpojumu" (turpmāk – Noteikumi Nr.631). Minētos noteikumus Lēmumā ir piemērojusi arī atbildētāja. Nav strīda, ka patērētājs ir izvēlējies ekspertu Noteikumu Nr.631 kārtībā.

Tomēr, vērtējot apstākli, vai minētais ekspertīzes slēdziens ir pieļaujams lietā kā pierādījums, proti, vai tas ir veikts saskaņā ar Noteikumos Nr.631 noteikto kārtību, pārbaudot tehniskā eksperta 2008.gada 14.augusta atzinumu, apgabaltiesa secina, ka tas neatbilst Noteikumu Nr.631 kārtībā veiktas ekspertīzes atzinumam. Proti, Noteikumos Nr.631 ir paredzēta noteikta kārtība, kādā piesakāms un izskatāms patērētāja prasījums par līguma noteikumiem neatbilstošu preci un organizējama preces ekspertīze. Ekspertīzes atzinums ir līdzeklis, ar kuru tiek pierādīta vienas vai otras strīdā iesaistītās puses – patērētāja vai pārdevēja – viedokļa pamatotība. Atkarībā no tā, kuras puses viedokļa pamatotību eksperta atzinums apliecina, otrai pusei ir pienākums atmaksāt tiešos ekspertīzes izdevumus, kā arī pārdevējam patērētāja izvirzītā prasījuma pamatotības gadījumā ir pienākums izpildīt patērētāja prasību. Atbilstoši Noteikumu Nr.631 47.punktam, ja pārdevējs atsakās izpildīt patērētāja prasību, kuras pamatotību atzinusi ekspertīze, patērētājs var iesniegt sūdzību PTAC. PTAC kompetencē tirgus uzraudzības jomā ir izskatīt patērētāju iesniegumus uz sūdzības par šo noteikumu pārkāpumiem (48.2.apakšpunkts), ja nepieciešams, dod saistošus norādījumus ražotājam, pārdevējam vai pakalpojumu sniedzējam attiecībā uz patērētāja prasības izpildi (48.4.apakšpunkts).

Noteikumu Nr.631 30.punkts noteic, ka preces vai pakalpojuma ekspertīzi veic, lai noskaidrotu:

1) preces vai pakalpojuma atbilstību līguma noteikumiem (ja tādu nav,- atbilstību parasti izvirzāmajām prasībām);

2) neatbilstības līguma noteikumiem veidu un rašanās cēloņus;

3) neatbilstības līguma noteikumiem nozīmīgumu (noskaidro, vai neatbilstība nepazemina preces vai pakalpojuma pamatfunkciju izpildes kvalitāti un vai to var novērst, neradot vizuāli konstatējamas pārmaiņas preces vai lietas izskatā);

4) preces vai izgatavotās jaunās lietas nolietojuma pakāpi.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.631 41.punktu preces vai pakalpojuma ekspertīzes atzinumu noformē rakstiski. Atzinumā norāda šādu informāciju:

1) ekspertīzes veicēja firma, reģistrācijas numurs un pilnvarotās personas paraksts, ja ekspertīzes veicējs ir juridiska persona;

2) ekspertīzes izdarīšanas vieta un datums;

3) ekspertīzes izdarīšanas pamatojums;

4) persona, kas pieteikusi ekspertīzi;

5) dati par ekspertu (vārds, uzvārds, izglītība, specialitāte un apakšspecialitāte, kā arī sertifikāta (ja tāds ir) numurs);

6) ekspertam uzdotie jautājumi un pamatotas atbildes uz tiem;

7) konstatētās neatbilstības līguma noteikumiem (to veidi, rašanās cēloņi un nozīmīgums);

8) ekspertīzē izmantotā metodika un (vai) standarti;

9) preces vai pakalpojuma ietvaros iznomātās vai izgatavotās jaunās, uzlabotās vai pārveidotās lietas nolietojuma pakāpe (ja nepieciešams).

No minētajām tiesību normām izriet, ka ekspertīze tiek veikta, lai noskaidrotu konkrētas preces neatbilstības līguma noteikumiem, nosakot to veidu, rašanās cēloni un nozīmīgumu. Atbildot uz minētajiem jautājumiem, tiek secināts, vai konkrētā prece ir atzīstama par līguma noteikumiem neatbilstošu preci Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 14.panta pirmās daļas izpratnē (*sal. sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 27.jūlija spriedumu lietā Nr.SKA-305/2011*).

No konkrētā eksperta atzinuma apgabaltiesa nekonstatē, ka tajā konstatētas preces neatbilstības līguma noteikumiem atbilstoši Noteikumu Nr.631 41.7.punktam. Tas ir, eksperts ekspertīzē nav konstatējis (un uz to nenorādīja arī liecībā tiesai), ka sajūga avārija notikusi ražotāja vainas dēļ. Gluži pretēji, kā bojājuma rašanās cēlonis ir atzīts, ka šāda sajūga avārija bija iespējama lielas slodzes apstākļos, ko varēja radīt nepareiza sajūga darbināšana vai ceļa apstākļi – šajā gadījumā smilšains apvidus (tā atzinumā).

No ekspertīzes atzinuma un tiesas sēdē liecinieka – ekspertīzes iestādē veicēja – paskaidrotā izriet, ka viņa ieskatā sajūgs tika sabojāts tāpēc, ka patērētājs nav ticis pietiekami informēts par to, kādos ceļa apstākļos transportlīdzeklis ir ekspluatējams un kā darbināt sajūgu, ja transportlīdzeklis ir iestidzis smiltīs. Tādējādi ekspertīzē nav ticis noskaidrots, ka konkrētā prece neatbilst līguma noteikumiem, bet ir atzīts, ka patērētājs to nepareizi lietojis – turklāt šādu atzinumu eksperts izdarījis, nevis izmantojot savas tehniskās zināšanas, bet gan pārbaudot lietošanas instrukcijas tekstu. Apgabaltiesa uzskata, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.631 41.7.punktu ekspertam šāda satura atzinums nebija jāpieņem. Faktiski eksperta atzinums ietver informāciju, ka precei nebija ražotāja defekta. Tas, vai patērētājs ir pietiekami informēts par preces lietošanu, nav tehnisko zināšanu un ekspertīzes jautājums, bet gan PTAC vērtējuma jautājums.

Šādos apstākļos ekspertīzes slēdziens lietā nav taisīts atbilstoši Noteikumiem Nr.631, līdz ar to tas nav pieļaujams pierādījums.

Tajā pašā laikā tajā ietvertie secinājumi, kuri faktiski bija jāizdara PTAC bez ekspertīzes veikšanas, ir ietverti Lēmuma pamatojumā. Apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas spriedumā sniegtajai motivācijai, kāpēc Lēmums nav pareizs.

Papildus apgabaltiesa vērš uzmanību, ka PTAC apelācijas sūdzībā norāda, ka pirmās instances tiesa nav noskaidrojusi notikuma, kas izraisīja automašīnas sajūga avāriju, faktiskos apstākļus, taču šie apstākļi bija jānoskaidro tieši PTAC, kas izriet ne tikai no PTAC noteiktās kompetences, bet arī no APL 103.panta pirmās daļas. Taču PTAC nav noskaidrojis lietā būtisku apstākli pieteicējai nelabvēlīga administratīvā akta izdošanai – tieši kādos apstākļos notika transportlīdzekļa iestigšana, proti, vai transportlīdzeklis vispār tika ekspluatēts ceļa apstākļos. Šis apstāklis bija jāpierāda patērētājam, un iestādei tas bija jānovērtē. No lietošanas instrukcijas neizriet, ka ražotājs konkrēto

transportlīdzekli paredzējis un atļāvis lietot bezceļa apstākļos, piemēram, braukšanai pa smilšu kāpām vai nobraucot no ceļa. Arī uz apgabaltiesas aicinājumu iesniegt atbilstošus pierādījumus trešā persona nav atsaukusies, līdz ar to konkrētajā gadījumā patērētājs nav pierādījis jau primāro priekšnoteikumu viņam labvēlīgam administratīvajam aktam – ka prece ir pareizi ekspluatēta.

Turklāt no patērētāja prasījumiem nepārprotami redzams, ka viņš vēlas atgūt tieši remonta izmaksu atlīdzību, nevis, kā būtu sagaidāms no maldināta patērētāja par preces īpašībām, atlīdzināt preces vērtību (tātad – nevēloties šādu preci) vai apmaiņu pret tādu preci, par kādas īpašībām viņš ticis informēts jeb maldināts. Tādējādi Lēmums pēc sava satura ir pretrunīgs, un šajā lietā patērētājs nav pierādījis tiesības uz remonta izmaksu atlīdzību.

Šādos apstākļos Lēmums ir atceļams kā prettiesisks.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Apmierināt SIA „*/Nosaukums/*" pieteikumu.

Atcelt no tā pieņemšanas dienas Ekonomikas ministrijas 2009.gada 27.marta lēmumu Nr.1-6.10-22.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt SIA „*/Nosaukums/*" valsts nodevu par pieteikuma iesniegšanu Ls 20 (divdesmit latu) apmērā.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	L.Vīnkalna
Tiesneses	*(paraksts)*	Dz.Amerika
	(paraksts)	I.Meldere

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese L.Vīnkalna
Rīgā 2013.gada 26.februārī